

POLSKA

NIEMCY

EUROPA

PAMIĘĆ O WOJNIE

II wojna światowa w pamięci
zbiorowej narodów

Konkursy na upamiętnianie
niemieckich egzekucji

Auschwitz i Holocaust.
Granice rozumienia

Geneza hitlerowskiej koalicji

Pamięć zbiorowa w dyskursie
humanistycznym

Niemieckie świadczenia
dla robotników przymusowych

Armia Czerwona
na Pomorzu Zachodnim

Relacje niemieckie z Bayreuth

Zbrodnie żołnierzy Armii
Czerwonej w dokumentach

Operacja Freston

Geneza ataku na ZSRR

Polemiki i dyskusje

Oceny i omówienia

*Czasopismo
Instytutu
Zachodniego
w Poznaniu*

**PRZEGLĄD
ZACHODNI**

2005

2

(315)

PL ISSN 0033-2437

lut 7 odni

PRZEGLĄD ZACHODNI

KWARTALNIK

SPIS TREŚCI

PAMIĘĆ O WOJNIE

ARTYKUŁY

<i>Anna Wolff-Powęska</i> , Zwycięzcy i zwyciężeni. II wojna światowa w pamięci zbiorowej narodów	3
<i>Zbigniew Mazur</i> , Niemcy czy faszyci? Dwa konkursy w latach 1948-1949 na upamiętnianie niemieckich egzekucji na polskiej ludności cywilnej	41
<i>Amelia Korzeniewska</i> , Auschwitz i Holocaust. Granice rozumienia	71
<i>Stanisław Żerko</i> , Geneza hitlerowskiej koalicji. Z dziejów niemieckiej polityki sojuszy	91

MATERIAŁY

<i>Bartosz Korzeniewski</i> , Pamięć zbiorowa we współczesnym dyskursie humanistycznym	121
<i>Jakub Deka</i> , Niemieckie świadczenia dla robotników przymusowych i niewolniczych	138
<i>Czesław Partacz</i> , Armia Czerwona na Pomorzu Zachodnim	155

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

<i>Witold Stankowski</i> , Relacje niemieckie z Bayreuth jako źródło historyczne	163
<i>Krzysztof Bukowski</i> , Śledztwa w sprawie zbrodni żołnierzy Armii Czerwonej. Dokumenty Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku	171

ŹRÓDŁA

<i>Tomasz Drozd</i> , Operacja SOE pod kryptonimem Freston	177
<i>Richard C. Raack</i> , Geneza ataku na ZSRR w świetle niemieckich dokumentów wojskowych	199

POLEMIKI I DYSKUSJE

<i>Zygmunt Woźniczka</i> , Wokół książki Andrzeja Zaćmińskiego „Emigracja polska w Wielkiej Brytanii wobec możliwości wybuchu III wojny światowej 1945-1954”	219
--	-----

OCENY I OMÓWIENIA

Alvin H. Rosenfeld, Podwójna śmierć. Rozważania o literaturze Holocaustu (omów. <i>Maciej Walkowiak</i>)	231
Agnieszka Karaś, Miał zbudować więź. Życie Witolda Hulewicz; Agnieszka Karaś, Der Pole, der auch Deutscher war. Das geteilte Leben des Witold Hulewicz (omów. <i>Maria Zakrzewska</i>)	234

Krzysztof Pomian, Oblicza dwudziestego wieku. Szkice historyczno-polityczne (omów. <i>Maciej Walkowiak</i>)	236
Radosław Januszewski, Jan Strękowski, Polska w oczach cudzych (omów. <i>Marceli Kosman</i>)	238
Izabela Janicka, Obraz transformacji polskiej i relacji polsko-niemieckich w prasie niemieckiej w latach 1989/90-1998 (omów. <i>Daniel Kawa</i>)	242
Adam Michnik, Wyznania nawróconego dysydenta (omów. <i>Iwona Hofman</i>)	244
Gert Heine, Paul Schommer, Thomas Mann Chronik (omów. <i>Roman Dziergwa</i>)	247
Reinhard Lauer, Leszek Żyliński (Hrsg.), Göttinger Tage der polnischen Literatur (Wechsel-seitigkeit – Theorie – Interpretationen) (omów. <i>Magdalena Kardach</i>)	250

Noty

Krystyna Jaworska (red.), Warszawa 1944. I 63 giorni dell'insurrezione (omów. <i>Aleksandra Kruk</i>)	252
Michael Wildt, Generation der Unbedingten. Das Führungskorps des Reichssicherheits-hauptamtes (omów. <i>Stanisław Żerko</i>)	253
Jan Pirożyński, Zofia Jagiellonka (1522-1575) i jej księgozbiór (omów. <i>Marceli Kosman</i>)	255

Z KRONIKI NAUKOWEJ

<i>Ryszarda Formuszewicz</i> , Ekspertyza w sprawie niemieckich roszczeń przeciwko Polsce. Spotkanie z prof. Janem Barczem	259
<i>Adam Barabasz</i> , Europa i Unia Europejska wobec wyzwań współczesności	260

WSPOMNIENIA

<i>Jan Pirożyński</i> (1936-2004). Badacz kultury polskiej i niemieckiej u progu czasów nowożytnych (<i>Marceli Kosman</i>)	263
---	-----

RADA REDAKCYJNA

Jan Barcz, Przemysław Hauser, Jerzy Kozeński, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Henryk Olszewski, Hubert Orłowski, Aleksander Posern-Zieliński, Andrzej Sakson (przewodniczący), Tomasz Schramm, Jerzy Strzelczyk, Waław Wilczyński, Marian Wojciechowski, Anna Wolff-Powęska

KOLEGIUM REDAKCYJNE

Redaktor naczelny: Hanka Dmochowska
Członkowie: Piotr Kalka, Bogdan Koszel, Stanisław Lisiecki
Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka

Publikacja dofinansowana przez Ministerstwo Nauki i Informatyzacji

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo skracania i adiustacji tekstów

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, UL. MOSTOWA 27

tel. (061) 852 28 54; fax (061) 852 49 05; e-mail: wydawnictwo@iz.poznan.pl; www.iz.poznan.pl

WYDAWNICTWO I DRUKARNIA UNI-DRUK s.j.
62-030 Luboń, ul. Przemysłowa 13, tel. (0-61) 899 49 49 do 52

INHALT

- Anna Wolff-Powęska*, Sieger und Besiegte. Der Zweite Weltkrieg in der kollektiven Erinnerung der Nationen
- Zbigniew Mazur*, Die Deutschen oder die Faschisten? Zwei Wettbewerbe aus den Jahren 1948-1949 zur Erinnerung an die Exekution polnischer Zivilpersonen durch Deutsche
- Amelia Korzeniewska*, Auschwitz und der Holocaust. Grenzen des Verstehens
- Stanisław Żerko*, Die Entstehung der Hitler-Koalition. Aus der Geschichte der deutschen Bündnispolitik
- Bartosz Korzeniewski*, Das kollektive Gedächtnis im heutigen humanistischen Diskurs
- Jakub Deka*, Die deutschen Entschädigungsleistungen für Zwangsarbeiter
- Czesław Partacz*, Die Rote Armee in Westpommern
- Witold Stankowski*, Deutsche Berichte aus Bayreuth als historische Quelle
- Krzysztof Bukowski*, Verfahren zur Untersuchung der Verbrechen von Soldaten der Roten Armee. Dokumente der Danziger Abteilung der Kommission zur Verfolgung von Verbrechen gegen das polnische Volk
- Tomasz Drozd*, Die Operation Freston
- Richard C. Raack*, Die Vorgeschichte des Angriffs auf die UdSSR im Lichte von Dokumenten der deutschen Wehrmacht
- Zygmunt Woźniczka*, Über das Buch „Emigracja polska w Wielkiej Brytanii wobec możliwości wybuchu III wojny światowej 1945-1954” („Die Einstellung der polnischen Emigranten in Großbritannien zu der Möglichkeit des Ausbruchs eines dritten Weltkriegs 1945 bis 1954”) von Andrzej Zaćmiński
- Buchbesprechungen

CONTENTS

- Anna Wolff-Powęska*, Victors and Victims. The Second World War in the Collective Memory of Nations
- Zbigniew Mazur*, Germans or Fascists? Two Contests Held in 1948-1949 to Commemorate the German Executions of Polish Civilians
- Amelia Korzeniewska*, Auschwitz and the Holocaust. The Limits of Understanding
- Stanisław Żerko*, The Genesis of the Nazi Coalition. From the History of the German Policy of Alliances
- Bartosz Korzeniewski*, Collective Memory in Contemporary Humanistic Discourse
- Jakub Deka*, German Payments to Forced and Slave Labourers
- Czesław Partacz*, The Red Army in Western Pomerania
- Witold Stankowski*, German Accounts from Bayreuth as a Historical Source
- Krzysztof Bukowski*, Investigations into Crimes Committed by Red Army Soldiers. Documents of the Gdańsk Branch of the Committee for Prosecuting Crimes Against the Polish Nation
- Tomasz Drozd*, The Freston Operation
- Richard C. Raack*, Background of the German Attack on the Soviet Union as Reflected in German Military Documents
- Zygmunt Woźniczka*, On Andrzej Zaćmiński's Book "Emigracja polska w Wielkiej Brytanii wobec możliwości wybuchu III wojny światowej 1945-1954" ("Polish Emigration in Great Britain Vis-à-vis the Possibility of the Outbreak of the Third World War 1945-1954")
- Book Reviews